

Oredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80

Oredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA Eriavčeva 4a

ISTRA

SKUPLJAJMO NARODNO BLAGO
IZ ISTRE! ONO NAJRJEČITIJE GO-
VORI, DA JE ONO ZEMLJA NAŠA.
DA JE ONO KRV NAŠA!

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

NARODNI TABORI V ISTRI

V prejšnjih številkih smo že prinesli daljša poročila in razglabljanja o taborih. Zaradi njihovega pomena za naš narod in za buditev narodne zavesti ne bo odveč, če kot spopolnilno prinašamo obširnejši pregled, ki obravnava vse tabore in nam tako podaja celotno sliko tega tako važnega faktorja pri stvaranju narodne zavesti našega naroda v Istri.

Dva prejšnja članka o slovenskih taborih sta gotovo vzbudila med našimi čitatelji toliko zanimanja, da kaže spopolniti to sliko še s podatki, ki so značilni za pomen in važnost narodnega poleta one dobe v naši Istri.

Ko so se množice, vzbujene po živahnih bojih za ustavo, smele zbirati pod milim nebom, da najprej na Štajerskem javno zahtevajo svoje človeške in narodne pravice, ki so jim bile »zajamčene« po novih zakonih, se je razširil kmalu pravi val narodnega preporeda na sosednje pokrajine in posegel tudi med istrske Hrvate.

Sledeči pregled taborov — ki menda ni popoln — naj pokaže, kako so se vrstili posamezni tabori po pokrajinah in časovno:

Štajerska:	1868. Ljutomer 9. avgusta, Zalec 6. septembra;
	1869. Sevnica 9. maja, Ormož 8. avgusta;
	1870. Kapela;
Koroška:	1868. Bistrica 29. sept., pre-povedan;
	1870. Bistrica; Zaporčec;
Kranjska:	1868. Kal 9. maja, Vižmarje 19. maja;
	1870. Cerknica; Vipava;
Goriška:	1868. Šempas 18. oktobra;
	1869. Biljana 25. aprila, Sežana 20. junija, pre-povedan;
	1870. Tolmin 1. maja, Sežana 29. maja;
Istra:	1878. Kojsko; Kobarid;
	1870. Kubeč 27. avgusta;
	1871. Kastav 21. maja;
	1874. (?) Lindar;
	1878. Dolina 27. oktobra;
	1883. Brezovica 2. junija;
	1884. Rižana, prepovedan.

Ako izvzamemo Vižmarje pri Ljubljani, opazimo da so se vsi ostali tabori vršili le bolj v obmejnih središčih. Med taka smemo prištevati nekdanje prometne kraje na Notranjskem (Cerknica, Vipava in Kal), kjer je ljudstvo kakor ob meji v večji meri začutilo potrebo narodne obrambe in kjer je prej razumelo pretečo nevarnost od pohlepnosti sosedov nego drugje. Se proglas za kastavski tabor 1871. opozarja nekako pro-foksko: »Neprijatelj naš, nas stanujućih na granicah Jugoslavije...«

Prva in glavna točka vseh slovenskih taborov je bil program »Zedinjenje Slovenije«. Radi njega je vlada prepovedala že prvi koroški tabor v Bistri pri Pliberku 1868. in onega v Sežani 1869. Kastavski tabor je poskusil potem s še širšim političnim programom: »za združenje Jugoslavijana« v smislu zgodovinskih sestankov v Sisku in zatem v Ljubljani dne 1. dec. 1870., a zaman, ker vsako obravnavanje političnih izjav je bilo že predhodno od oblasti strogo zabranjeno, kakor tudi nameravani protest proti priključitvi Istre in Goriške k politični upravi v Trstu. Leta 1878. pa je bil sprejet na dolinskem shodu sličan predlog Dubrovčana don Vuličevića, v katerem je bila zahteva, naj se Istra odcepi od Tržaške in pridruži ljubljanski upravi. Ta radikalna zahteva je sicer silno razburila italijanske politike to- in onstran državne meje, kakor bomo niže videli, je pa razumljiva z ozirom na raščajočo napetost v času okupacije Bosne in pod pritiskom dualizma. Vuličević je argumentiral, da samo Slovani bodo znali braniti svojo morsko obalo, a da nemški element ne bo reših niti Avstrije. Ob tej priliki je prišlo, kakor na ostalih istrskih taborih, do iskrenega izražanja slovensko-hrvatskega pobratimstva, ki je ostalo na Primorskem neskaljeno do naših dni.

Tesna in medsebojna povezanost vsega taborskega gibanja, ki je globoko prešinilo ves naš narod skozi deset let in še več, ni izhajala le iz enotnosti politične ideje, ampak gotovo tudi iz praktičnega načina, ker so navadno nastopali govorniki, ki so že bili na glasu, da so se izkazali na prejšnjih zborovanjih ali drugje. Tako so govorili na šempasškem taboru dr. Josip Vošnjak že sloveć po štajerskih taborih, dr. Tonkli, kasneje zastopnik Goričanov v Vižmarjih, dr. Lavrić, ki je vodil vsa goriška zborovanja in neustrahovani Ivan Naberger, ki je v kratkih okoliških »brgešah«, ki je znal tu prvič, kakor potem na vseh slovenskih taborih v Istri, vselej uspešno tolačiti, kako so tujejezične učilnice le — mučilnice ljudstva Na isti način so tudi organizatorji hrvatskega tabora v Kastvu Steidle in tovariši nastopili že dve leti prej na Vilharjevem taboru na Kalu, odkoder so prinesli češka taborska gesla »Ne vdajmo se« in »Složimo se«. A prav ta tabor v Kastvu, kateremu je vlada jemala vsak političen značaj, ga je pridobil v obilni meri, ko sta na njemu nastopila dva znana hrvatska politika namreć don Mijo Pavlinović iz

Dalmacije in dr. Marjan Derentín, zastopnik sosednje Reke na zagrebškem saboru. Njima ni nihće mogel braniti, da ne bi govorila svojemu narodu iz srca!

V kolikor se politične težnje niso mogle in smele razpravljati na vroćem istrskem terenu, naglaševala se je na teh taborih toliko bolj zahteva jezikovne ravnopravnosti predvsem na šolskem področju in v javnih uradih, kjer je tujeć izključno in povsod brezobzirno gospodaril. Včasih so se čule celo pritožbe o zapostavljanju naših pravic v cerkvi, dasi so razni protivniki vedno le obdolževali duhovščino, da ona pospešuje naš povsem prirodni narodni pokret, v katerem so vohali panslavistične, ruske spletke. Vredno je tu še omeniti, da je že l. 1878. Petar Peršić v Dolini zahteval neomejeno priznanje studija za istrske visokošolce na zagrebškem vseučilišču, na kar avstrijska vlada ni nikakor hotela pristati.

Kako izdaten je bil poleg drugega moralni učinek taborskega gibanja za naš prepostni narod, smo že čitali v prejšnjih člankih. Podučno je zasledovati še, kako so italijanski sosedje to sprejeli. Evo zanimiv primer: V zbirki političnih spisov P. Fambri »La Venezia Giulia« (Benetke 1885), ki je često omenjena v iredentističnih publikacijah, sta kot priloge natisnjeni dve originalni poročila tržaških listov o taboru v Dolini l. 1878. Na kratko ju povzemamo. Znani »Indipendentec« je tedaj poročal, da ni nameraval ozirati se na zborovanje hrvatsko-slovenskih analfabetov, toda da ne more zamolčati, ko so bile sprejete neke resolucije, ki so naperjene v škodo tržaškemu mestu. Na tem mitingu bi smeli pač sestavljati izjave lojalnosti ali proslavljati krvave poraze svojih bosanskih in hercegovačkih bratov in nihće jim ne bi branil, če nameravajo pogozdovati Kras, ki naj loči oba naroda tako različna po poreklu, običajih in težnjah. Toda podjetno meščanstvo Trsta in vse Primorske ne sme nikdar dovoliti hrvatsko-slovenskim agitatorjem, da bi se vtkavali v zadeve, ki so jim tuje. Za tem nadaljuje omenjeni list: »Smešno je, če Kraševci, ki žive od tržaške civilizacije, zahtevajo naj se v naše šole uvede njih nerazumljivo in tuje narećje in smešno je tudi, kako so si ljudje zgubili vsak pravi narodni čut, a si sedaj drznejo nastopiti celo proti narodnosti drugih. Vse take resolucije, sprejete pri vinu od strani 300 ubogih idiotov, nahujskanih po kakem župniku, učiteljku ali po par fakinih, so dovoli

značilne in pomenljive. Mogli bi jih sprejeli za neškodljive baharije, da ne bi bilo težjih posledic, ki nas spominjajo na tragične dogodke med meščani in slovenskimi okolićani julija 1868. Tudi sedaj, kakor takrat, naši plavalasi sosedje začenjajo izzivati in bog ne daj, da bi sedaj, kakor takrat, pustila potrpežljivost našega mirnega in delavnega prebivalstva, ki ga ne sme nihće motiti, najmanj pa oni prebivalci iz jalovih slovenskih lukenj, ki bi morali brez zasluge, kakor so ga našli v našem mestu, le stradati od gladu.«

Na nikakor oduren in zato ne manj strupen način je pisal ob isti priliki tržaški list »Cittadinoc. On zamerja najbolj »Triester Zeitungu«, da se je tako obširno in obzirno pečala z dolinskim zborovanjem. Zgolj iz protivnosti do Italijanov je ta list vslej pripravljen prijazno se nasmejati istim Slovencem, katere v Ljubljani naravnost zaničuje. Taki prijatelji so pać Nemci, ki se drža gesla »divide et impera«. Tu pri nas se po tegujejo za Slovence proti Italijanom. v Ljubljani podpirajo Nemce proti Slovencem, a v Dalmaciji pa celo Italijane proti Slovanom. Pokazati hoćejo nekako viteštvo, s tem da podpirajo slabšega proti moćnejšemu, manjšino proti večini, so pa le premeteni, ker sejejo razdor tam, kjer so narodnosti mešane, da oslabijo ene proti drugim, vse le v korist svoje vladajoće rase, ki je nemška.

Vsekakor so to zanimiva opažanja laškega lista, ki iz sovraštva do svojih sodeželanov razkrinka celo tuje v lastno škodo. A glej še pravo čudo! Prav gornji besni izbruh šovinističnega »Indipendentca« je našel v navedeni Fambrijevi knjigi svoja zavrnitev, kakršne s te strani ne bi pričakovali. Znameniti politični pisatelj Ruggero Bonghi razpravlja namreć v uvodu iste knjige obširno o narodnostnih razmerah. Primorske in ugotavlja, da treba upoštevati dejstvo, da se nahajajo tudi Slovani v znatnem številu na tem ozemlju. Pri tem pravi oćevidno cikajoć na »Indipendentec« smeñenje: »Smešno bi bilo mišljenje, da Slovani nimajo pravice bivati tamkaj; nesmiselno bi bilo zahtevati od njih, da se morajo zatajiti, ako hoćejo ostati tam.« Dalje Bonghi obsoja vsako zatiranje drugega naroda in upa le, da se Slovani po prirodni asimilaciji sčasoma prilagodijo bodoćnosti, ki jih čaka na Primorskem, kakor se zdavnaj opazuje tak proces v Južnem Tirolu, kjer se staro nemštvo skozi stoletja le unika napredujoćemu italijanstvu iz juga! Na takem primeru, ki je postal celo aktuelen, se jasno vidi, kako velika in bivstvena razlika je med treznimi nacionalisti, učenci Cavourja, Cantuja, Mazzinija, tvorcev Italije in imperialisti vseh dob! j. p.

ŽIVOTNI PROSTOR

Zagrebaćki »Trgovaćki Vjesnik« od 5. kolovoza o. g. donio je pod tim naslovom ovaj članak:

Unazad nekoliko mjeseci uskrsnula je jedna nova krilatica, pitanje tzv. »Lebensrauma« (»životnog prostora«). To je onaj prostor, koji jedna prenapućena država za sebe traži u susjednoj državi u svrhu smjeñtanja i zbrinjavanja svog prekobrojnog pućanstva.

Otkad svijet postoji bilo je sad manjih sad većih pokreta velikih masa. Onda u stara vremena zvali su se takovi pokreti jednostavno »seobom naroda« i prolazili su ponajviše bez mnogo borbe i krvi, jer je svuda bilo zemlje u izobilju i svako se je mogao smjestiti gdje mu se je činilo najzgodnije. Borbe su nastale tek nekoliko vijekova kasnije, kada su se narodi razmnožili i kada su im granice u davnini zauzetih zemalja postale pretijesne. I tako je dolazilo do velikih osvajalaćkih ratova, a glavni povod bilo je i onda osiguranje »Lebensrauma« samo se to onda nije tako diplomatski i fino nazivalo.

Nakon osvajalaćkih ratova došlo je »osiguravanje« »Lebensrauma« pod najrazlićnijim oblicima, jer tzv. »širenje kulture na crni kontinent« itd., sve su to zapravo bila »osiguranja« »Lebensrauma« vješto maskirana plemenitijim motivima.

Nekada se je dakle do sticanja »životnog prostora« dolazilo na temelju »lus gladi«, po »pravu maća«, ali kako je svijet danas na vrhuncu kulture, »osiguravanje« se danas »Lebensraumi« bez ijednog metka!

Potreba »Lebensrauma« ruši stare državne granice kao da su bile od karata. Uzvitla se obićno mnogo prašine, nastaje teško bombardovanje raznim notama. »VII. velevlast« (Štampa) proljeće rijeke znoja i tinte, ali stećeni »Lebensraum« ostaje srećnom dobitniku a kako je, ili kako će biti onima na čiji se je raniji posjed prodrlo o tome nitko ne vodi računa.

Da li je to zdrava pojava? Ne će li jed-

nog dana ti »Lebensraumi« postati »Todesraumi« za one koji su ih uzeli?

Nama se to »osiguravanje« »Lebensraumova« čini baš tako, kao kad bi na selu jedan susjed imao 20 jutara a samo dvoje djece, drugi 10 jutara sa četvero djece, pa pošto mu je to premalo, sjeo jednostavno na susjedovu veću i eventualno plodniju zemlju, jer i on mora imati svoj »životni prostor«! Što bi se kod nas u takvom slučaju »sikirama razgovarali«!

Medjutim kod nas se tako ne radi. Gdje ih je previše »na gruntu«, tamo se šalju djeca trbuhom za kruhom. Traže rada gdje ga ima bez da drugome njegovo otimaju. Tako se je uvijek kod nas radilo, ali moderni vijek donio je i »moderne« nazore i čudne pojmove o pravima na »životne prostore«.

Ti moderni nazori doveli su do toga, da razne države jednostavno izjave: taj i taj dio te i te zemlje je moj »životni prostor«, a drugi su — barem do sada — na sve samo kazali »amin«! I ako dotiće područje nije svaki puta zaposjednuto de jure, osvojeno je de facto ekonomsko-finansijskim prodiranjem i zaobilaznom kolonizacijom plusa populacije i ostalim doskoćicama države koja je tražila »Lebensraum«.

»Osiguranje« (to se inaće drugaćije zove) »Lebensrauma« bilo to sada brutalnom silom ili »na kunst« ostavlja zaok. I pauk je pojeo muhu, vrebac pauka, gavran vrepca, škanjac gavrana, orao škanjca — ali i njemu se je našao majstor, lovac!

Ono što se unazad nekoliko godina događja na širokim prostorima najvećih imperija svijeta, oni ogromni pokreti kasta, rasa i religija, to nije ništa drugo nego reakcija onih koje su potisnuli razni manji ili veći »lebensraumaši«.

Ni onaj sićušni mrav neda se potisnuti sa svog mravinjaka, bori se, a kamo li bi ljudi mogli trajno podnašati proste uzurpacije, koje se danas fino zovu »osiguranje »životnog prostora«.

ITALIJA TRAZI SIROVINE PO ISTRI

Kako Italija uvelike oskudijeva raznim sirovinama, a naroćito željeznom rudaćom, bez koje se jedan rat ne može uopće voditi, bacili su se u posljednje vrijeme na groznićavo traženje rudnih nalazišta po Istri, koja, kako je poznato, obiluje bauksitom.

U okolici Žminja iskopali su 30 m duboku jamu po kojoj radnici vrtaju i ruju motornim svrdlima po čitave dane. U neposrednoj blizini Žminja već je iskopano preko 1000 tona izvrsne rudaće, koja sadrži veoma velike kolićine aluminija.

Interesantno je, da se u Žminjskoj okolici na raznim mjestima nailazi na kapove kamenja, bijelog i laganog kao perce, znak da sadrži čistog aluminija. A kad su u blizini počeli kopati nijesu našli ni traga rudaći. Zagonetno je oćakle je i na koji način to kamenje amo dospjelo.

Velika istraživanja vrše se i u okolici Tinjana u srednjoj Istri. I tu je nađeno mnogo tragova te dragocjene rudaće, no na pravu žilu se još nijesu namjerili.

U zadnje vrijeme traže stručnjaci rudarskog ureda iz Trsta velikom energijom željeznu rudaću uz rijeku Pivku i na području komenske općine u Gorićkoj, pa će uskoro početi kopanjem rudaće u Nadražići i oko Velikog Dola.

Željezo, a specijalno aluminij, u modernom je ratu neophodno potrebna sirovina, i ako je Italija ne bi uspješna naći, njezin bi uspjeh u budućem ratu bio svakako malo vjerojatan.

PREDAJA SUVIŠKA ŽITA

Pula — Prefektura je objavila oglaš, kojim ponovno upozorava seljake i producente na odredbe zakona, koji predviđa da se sav višak žita ima predati u određena pokrajinska stovarišta, pa kaže: »Opaženo je da mnogi izbjegavaju jasnu odredbu zakona, koji nalaze da se sav višak žita ima predati u određena stovarišta. Upozoruju se seljaci, da nema u tom nikakve iznimke i da se za vlastitu potrebu smije zadržati samo onu kolićinu žita koja je potrebna za prehranu obitelji, za naplatu radnika i za sieme.

Pod prijetnjom globe zabranjeno je predavati žito u drugo koje stovarište, a ne u ono pod koje proizvajdać spada. Prekršaji u tom pogledu smatrać će se špekulacijom na štetu narodnog gospodarstva.«

Tom se prilikom istiće, kako je ovaj način magaziniranja žita, koji je započeo 1936 godine, donio narodnom gospodarstvu velikih koristi poljodjelicima, jer da su na taj način za žito postizavali sve veće cijene. Tako je cijena žitu od 1932 do 1938 godine porasla za 25,8 posto, doćim je cijena brašnu porasla samo za 19,8 posto, a kruhu samo za 14,9 posto. Prema tome da su od ovog obligatnog predavanja viška žitarica imali prvu i glavnu korist baš seljaci.

PRIJAVA IMANJA

Buzet — Općinsko načelstvo pozvalo je sve seljake, da u smislu čl. 1 Kr. dekret 2-2-1939-XVII-br. 175 u roku od 15 dana prijave posebnom tiskanicom, koju će dobiti u općini: ime i prezime vlasnika zemlje, položaj i površinu zemljišta, koje obraćuju, kao i kolićinu proizvoda — žitarica, maslina, groždja, povrća i voća — bilja za tkanine (lan, konoplja) i toćan popis sve vrste stoke.

Takvu su prijavu dužni podnijeti ne samo vlasnici zemljišta, nego i kolonisti koji obraduju tuđu zemlju tzv. »polovićari«.

POLJSKI LIST O TRSTU

Sedaj, ko je nastopila napetost tudi med Italijo in Poljsko, se je pričel pravi boj med poljskim in italijanskim časopisjem, ki eno drugemu ne ostane dolžne za napade. To pričla tudi tale članek znanega poljskega lista »Illustrowany Kurjer Codzienny«:

»Italiji svetujemo, da naj se ne zanima za Gdansk in naj se raje zanima za Trst in njegovo luko, ki po anšlusu nima prometa. Mesto, da bi nam dajala nasvete, bi Italija bolje storila, da preda Trst Nemćiji in da bi dovolila, da bi se gdansko prebivalstvo preselilo v Trst«.

Na poljske nasvete je seveda tržaško časopisje oštro reagiralo

Nova akcija za prostovoljce

Postojna, avgusta 1939. — Japonska je daleč, in čeprav dnevno čitamo razburilive vesti o krvavih spopadih med Japonci in brancečini se Kitajci, vendar nikomur ne pače na misel, da bi ta zadeva kaj posredneje imela kakega vpliva ali zveze z nami. Toda razdalja, izgleda, ne igra nikake vloge in smatrati nas morajo za kaj dobre vojake, ali pa menijo, da nas je kljub vsemu izseljevanju še vedno preveč, kajti v zadnjem času se razširja po naših vaseh živa propaganda za pristopanje naših ljudi v prostovoljsko službo za — Mandžukuo. — Interesentom obljublja 20 Lir dnevno plače poleg drugih ugodnosti. Neverjetno a vendar resnično! Ni še dosti Abesinija, niti Španija, ki sta zahtevali toliko nedolžnih žrtev, sedaj naj se naš človek prijavi za pobijanje nedolžnih Kitajcev in postavi v službo rumenih japonskih vampirjev. Uspeh te čudne akcije je bil do sedaj seveda popolnoma negativen. Naš človek pač rajši doma umre od lakote kot pa v daljni tujini za tuje interese. — (***)

Zulum jednoga poturice

Mrčana. — Kijalič Martin — ili Chialli, kako se sada zove — koji ovdje drži trgovinu mješovitom robom i trafiku, natio je do sada mnogo zla našim ljudima. On vrši konfidentsku službu i denuncira vlastima svakoga onoga, koji mu se bilo na koji način zamjeri, bez obzira na stvarne činjenice i na krivnju, odnosno nevinost pojedinaca. Tako se dogodilo da najčešće stradaju i nevini ljudi. Taj fašist »della prima ora« ne dozvoljava da se u njegovom prisustvu upoće govori hrvatski. Ako koje dijete dođe u njegov dućan i pri tom pozdravi hrvatski, on se izdere na njega i istjera ga pred vrata da ga opet prislili da udje u dućan i da pozdravi talijanski.

DVA POŽARA

Gorica, avgusta 1939. — Zaradi neznanega vzroka je pričelo goreti v seniku 63-letnega Matije Hobana v Štandreu. Ogenj je kmalu objel vso streho in še bližnje poslopje, kjer je bilo shranjeno gospodarsko orodje. Ker ni kazalo drugega in je bila velika nevarnost tudi za ostala poslopja, ki so v bližini, so poklicali gasilce z bližnjega vojaškega letališča. Med tem časom je požar že vničil nekaj sena in koruze ter gospodarsko orodje, ki ni bilo njegova last. Ogenj je bil po težkem delu pogašen. Zdi se, da se je seno samo vnelo. Škode je preko 13.000 lir, ki pa je pokrita z zavarovalnino.

Drugi požar bi kmalu upepelil senik kmetovalcu Alojzu Besednjaku iz Cvetreža pri Ribemberku. Goreti je pričelo na vozu polnem sena, ki je bil spravljen v lopu. Ko je gospodar opazil da se kadil, je izvlekel voz sena seveda z največjim naporom iz lope na prosto, kjer je požar popolnoma uničil voz in 15 stotov sena, ki je bilo na njem. Škode je okoli 1000 lir. Zdi se, da se je tudi pri tem požaru seno vnelo smo od sebe.

Što se to zbilu u Galežani

Galežana — »Gazzetta Ufficiale« od 9. kolovoza donosi dekret kojim se cijela uprava pučke i obrtničke štedionice u Galežani stavlja pod istragu, a poslovanje štedionice bit će u tančine pregledano.

Utvrđene cijene

kukuruznom brašnu u Istri

Pula — Pokrajinski korporacijski savjet odredio je da počevši od 11. kolovoza imaju važiti ove cijene kukuruznog brašna na malo: najfinije mljeveno 1.55 lira — svijet 1.35 lira — grublja meljava 1.30 lira — obično 1.20 lira. Trgovine moraju imati izvišene ove cijene i točno označiti pojedine vrste, koje prodaju.

GROM UBIO DJEVOJČICU

Krnica. — Pred par dana je u selu šegotiči za velikog nevremena grom ubio jednu djevojčicu od osam godina. U času nesreće, nalazila se je djevojčica u sobi s bratom, kojemu se nije ništa dogodilo.

Automobilska nezgoda

Sveti Vičenat — U puliskoj je bolnici preminuo 66-godišnji Ante Modrušan iz Svetog Vičenta, koga su karabinjeri našli teško ranjenog, u nesvijestici, na cesti. Izgleda da ga je pregazio nekakav automobil koji je nakon toga odjurio. Karabinjeri traže krivca, no kako starac nije upoće došao k svijesti, te nije mogao dati nikakvih podataka, istraga je vrlo otežšana.

Vjenčani i umrli u Puli

Pula. — Vjenčani: Marijan Pošćić, mehaničar iz Pule i Josipa Benčić iz Zminja. — Josip Rušnjak i Ana Lazarić iz Pule. — Miho Sandali iz Bala i Marija Peruško iz Pule. — Ivan Šuran iz Pule i Fuma Jugovac iz Poreča.

Umrli: Antonija Krt iz Motovuna. — Žurić Antun iz Oliba. — Rok Iveta iz Barbana. — Frane Jurcola iz Pazina.

ZELO SLABA LETINA NA GORIŠKEM

Gorica, avgusta 1939. — Kot je naš list že poročal, bo letos zlasti vsa Goriška prizadeta z izredno slabo letino. Koj v spomladi, ko je polje potrebovalo sonca, je neprestano lil dež, da se posevki niso mogli normalno razviti, nato pa je nastopila suša, ki traja z malim izjemami že par mesecev. Prekinjajo jo od časa do časa tako močni viharji, da gledajo ponekod s krompirjem posejane njive kot požete. Ta prava neurja so ponekod učinila tudi skoro vse žito, ki je sicer obetalo precej dobro letino. Še posebno hudo pa je suša pritisnila zadnji mesec. Silna vročina vlada in vsak dan se nebo pooblači ter ljudje že upajo, da bo vendar zopet nekaj moče, pa vedno zapiha močan veter, ki razžene oblake tako, da ne pade niti kaplja dežja. Vster povzroča dvakratno škodo ker poleg tega da odganja dež, suši že itak vso od suše razpokano zemljo. Po njivah ni več nobene zelenjave. Kmetje nabirajo napol uvelo listje češnjavih dreves, da z njim krmijo prašiče. Edini pridelek, ki je kmetom nekaj prinesel so bile češnje, poletne zelenjave, s katero so vedno dosti zaslužili, pa letos ne bo nič. Tako je znani in cenjeni goriški radič tako zelo prizadet po suši, da ga skoro ne bo kaj za prodajo. Radi tega so tudi cene pridelkom zelo poskočile. Najboljši dokaz o skoro katastrofalno slabi letini je izredna draginja vsem poljskim pridelkom na goriškem tr-

gu, ki raste iz dneva v dan. V Gorici so n. pr. prodajali zadnji teden kg stročjega fižola že po 2.—liri, kg zeljnate glave po 1.—liro itd. Če bo suša še dalje tako pritiskala, ne bodo imeli kmetje skoraj kaj pospraviti v jeseni in ter bodo občutno oškodovani tudi pri svojem najvažnejšem pridelku — vinu. Zato ni čudno, če ljudje obupujejo in se prestrašeni ter polni skrbi sprašujejo, kako bodo preživeli dolgo zimo in kako odplačevali visoke davke, ki so še ob dobrih letinah in zaslužku komaj zmogljivi. (***)

Ljetina u Buzetu

Buzet, kolovoza 1939. — U našem kraju je ove godine ljetina prilično dobra, premda je žito u izvjesnim slučajevima i podbacilo. Očekuje se da će biti mnogo groždja i kukuruza, jer kiše ima dovoljno, a tuča do sada nije padala.

LJETINA U MRČANI

Mrčana, kolovoza 1939. — Kod nas je ljetina ove godine nešto podbacila, i to s razloga što je kroz puna tri mjeseca vladala velika suša. Pšenica je urodila osrednje, ima je skoro koliko i lani. — Krumpira će biti vrlo malo, ni za naše potrebe, a kukuruza ništa. Svu nadu sada polažemo u groždje, koje lijepo napreduje i ako ne bude tuče rodit će bolje od prošlih godina.

IZLOŽBE NARODNIH RUKOTVORINA

Pula — Po svim se istarskim mjestima organiziraju izložbe narodne umjetnosti i pučkog obrta, kao priprava za veliku pokrajinsku izložbu istarske narodne umjetnosti, koja će početkom oktobra biti priredjena u Puli. Prva takva izložba bila je uredjena u Vižinadi, druga u Rovinju, treća — vrlo zanimljiva — ovih dana u Labinu i sad će redom biti po drugim istarskim gradovima.

Na tim su izložbama prikazane sve narodne rukotvorine, lončarski proizvodi, narodne nošnje, narodne igračke, seljački alat i proizvodi kućnog obrta, pastirske izdjelane tvorevine, frule, štapovi i sl. Izložba u Labinu bila je naročito interesantna baš zbog toga, što se je na njoj i nehotice pokazala sva bistrina i invencija naših hrvatskih seljaka.

Umor v Krnici pri Ledinah

Idrija, avgusta 1939. — V Krnici pri Ledinah so našli mrtvega na svojem stanovanju kmetovalca Franca Dežela. Takoj so ugotovili, da je Dežela umrl nasilne smrti zaradi poškodb po telesu, ki so bile nekatero smrtno. Uvedena je bila takoj preiskava, ki ni dala v prvem času nobenih rezultatov. Kmalu pa je bil pojasnjen ta umor. Karabinjeri so aretirali njegovo ženo Josipino Mlinar, staro 32 let, ki je zločin priznala in izpovedala, kako in kakaj je storila to delanje. Po njenem izkazu je prišlo med obema zakoncema do ostrega prepira, zaradi ljubosumnosti. V napadu jeze in besnosti je Mlinarjeva pograbila pilo in zadalala nekaj udarcev svojemu možu, ki je takoj padel na tla. Kmalu za tem je Dežela umrl zaradi zadobljenih ran na glavi. Mlinarjeva bo predana sodišču zaradi umora.

Bik ga nabo na rogove

Dane. — Teška je nesreča 7. o. m. j. zadesila našeg seljaka Floridana Juru, zvanog Ciribin, koji je — da bi dobio kakovu liru — uzgajao bika, koji je bio njegovog vlasništvo. a težio je preko 800 kilograma. Spomenutog dana Jure je išao da ga nahrani, ali kad mu se je približio bik ga je uhvatio rogovima i prignječio ga uza jasje tako da mu je polomio prsni koš i rebra. Na njegov jauk dotrčali su ukučani i susjedi, ali nitko se nije usudio približiti, jer je bik bio odviše ratoboran. Čim se je bik malo smirio, a to je bilo tek nakon dva sata čekanja izvukli su nesetnog pok. Juru ispod nogu bika, ali već mrtvog. Napominjemo da je pok Jure bio u našem selu vrlo omiljen među seljacima, jer je bio vrlo dobar gospodar, a i uzor čovjek u svakom pogledu i zato ga oplakuje i žali za njim cijelo selo. Nek mu je laka zemlja, za koju se kao istaknuti narodni čovjek mnogo borio.

Pala s kruške

Golac. — Teška i velika nesreća zadesila je početkom ovog mjeseca našeg seljaka Jurišević Josipa zvanog Palačko. On je poslao svoju trinaest-godišnju kćerku Anicu, da nabere malo krušaka u vrt. Kako je stablo kruške dosta visoko djevojčica se je popela na vrh i kada je bila na vrhu kruške prelomila se je pod njom grana i mala je pala tako nesretno, da je tijelom udarila o zid ispod kruške. Pri padu zadobila je vrlo teške tjelesne ozljede. Odmah je bila autom odvedena u Trst u bolnicu, ali je od zadobivenih ozljeda umrla još na putu, a da nije došla k svijesti.

PRELOMIO HRPTENJAČU

Pula — Ive Šošić pok. Martina, radnik u tvornici cementa pao je iz visine od 5 metara, ravno na stepenice. Prelomio je hrptenjaču i teško da ostane živ.

Kažnjavanje trgovaca

U Marezigama je kažnjen trgovac Nikola Paravel. K njemu je došao u dućan zdravstveni čuvar Paliaga iz Kopra i počeo pregledavati makarone njesu li možda pljesnivi. Paravel je Paliagu iskušao i bubotcima ga izbacio iz dućana. Karabinjeri su zatvorili njega i njegov dućan.

U Boljunu su kažnjeni zatvaranjem dućana kroz tri dana tamošnji trgovci Josip Buretić i Ana Brumnjak, jer su neku robu prodavali po cijeni višoj od maksimalne.

KONAČNO JE DOVRŠENA CESTA LANIŠĆE-LUPOGLAV

Lanišće — Cesta Lanišće-Lupoglav ovih je dana konačno predana prometu. Gradnja je ceste tekla vrlo sporo. Započelo se još 1929 kad je izgrađeno u svemu samo 4 km. Od 1929 do 1933 izgrađena su još samo daljnja 3 km, a onda je sve zapelo. Konačno su ljudi sami prionuli uz posao i dali besplatnu radnu snagu i ovih je dana cesta dovršena. Time je put od Lanišća do Pule, gdje se nalazi sjedište pokrajine, skraćen za 38 km, jer su dosad Lanišćani koji su htjeli putovati u Pulu, morali ići najprije u Buzet.

Pojava živinske bolesti

Černiče, avgusta 1939. — Poleg izredno slabe letine, ki jo obeta našim kmetovalcem huda suša, se je v našim vasi pojavila še živinska kužna bolest na gobčih in parkljih, ki se kljub vsem preventivnim meram nevarno širi in se je bati, da bo zajela tudi sosednje kraje. Radi hude suše in vročine se ljudje boje najhujših posledic in škode, ki jih lahko povzroči med živino ta nevarna epidemija, ter so vsi obupani, ker jih letos tepejo vse mogoče nesreče. Če bo šlo tako naprej, bo nujno potrebno, da nesrečnim kmetom priskoči na pomoč oblast sicer se je bati najhujšega. — (***)

PAO POD VOZ

Sveti Vinčenat — Teška nesreća dogodila se 31-godišnjem Josipu Šifaru iz Svetog Vičenta. Sjedeći na vozu omakla mu se noga i on je pao pod kola, koja su mu prešla preko tijela. Dobio je teške povrijeđe rebra, zglobova i hrptenjače.

ŽITNA VLAS U OKU

Trst — U tršćansku bolnicu dopremljena je 51-godišnja Marija Pegan iz Malog Brda. Njoj je za žetve, pala u oči žitna vlas i svi pokušaji da je izvadi nijesu još uspjeli. Oko se upalilo, slamka je neprestanim trenjem ozliedila rožnicu i Peganica je konačno morala potražiti liječničku pomoć.

Trst. — Umrli so: Jerić por. Dolič Josipina 56 let. Zivec vd. Kuželka Marija 76. Grgić por. Čiril Frančiška 43, Čendak Martin 38. Basilijs vd. Končić Nikolina 91.

DROBIŽ

Bale — Martina Brcana iz Bala udario je konj, u času kad ga je htio upregnuti, tako žestoko kopitom, da mu je prebio 2 rebra.

Barban — 21 bataljun 12-e bersalijerske regimente došao je iz Pule u naše selo. Najednom je cijelo mjesto vrvjelo vojnicima, koji su sve uzbunili.

Črni vrh. — Do pretepa je prišlo med 18-letnim Francem Rupnikom in dijakom Dominikom Sangallom zaradi dekleta. Ko se je Sangalli vraćal domov, ga je Rupnik počakal. Sangalli pa je še pravčasno odnesel pete, toda njegovo kolo je Rupnik popolnoma razbil.

Dobrovo. — Družina Alojzija Mariniča je dobila nagradu 700 lir za rojstvo dvojkov.

Gorica. — Na 3 leta in 2000 lir denarne kazni ter na plaćilo vseh stroškov je bil kaznovan Anton Cotič, star 38 let, zaradi poskusa tatvine. — Poštini uradnik iz Tribuše Peter Piemonti je bil kaznovan na eno leto in dva meseca zapora in 355 lir den. kazni ter na prepoved javne službe za pet let, ker je izvršil vrsto prevar na račun dveh dočimov.

Gorica. — Umrli so: Bregant por. Colja Terezija 71, Kos Marija por. Veronika Marija 25, Gerbec por. Cotič Marija 69, Fon Josip 60.

Gorica. — Mestna občina je znižala davek na gradbeni materijal, vsem tistim, ki dobo zidali v teku 1. 1940, in ki bodo zgradili poslopja do 31. dec. 1949, od 8 odstočkov na 6 odstočkov.

Gorica. — Dne 18. t. m. sta prišla dva posebna vlaka s 1900 romarji iz Ljubljane, ki jih je vodil ljublj. škof dr. Rožman. Po obisku Sv. Gore in drugih znamenitosti so odpotovali nazaj 19. popodne.

Gorica. — Motociklist Josip Nicoletti, ki je peljal 19-letnega Zorka Černiča iz St. Petra, se je zaletel z motorjem v avto. Nicoletti je bil pri priči mrtvev, a Černič teško ranjen in so ga s pretresenimi možgani prepeljali v bolnišnico.

Kanal. — V predoru pri Loviščku je padel na glavo delavcu Antonu Berdonu, staremu 46 let velik kamen. S teškimi poškodbami so ga prepeljali v goriško bolnišnico.

Labin. — Bacio ženu preko stepenica. Josip Jurić iz Labina posvadio se sa ženom Marijom rođj. Dobrić i u svadji ju bacio niz stepenice baladura. Uzrokom svadje je navodno neka žena iz Frate.

Marčana — Marčancu Mati Raduliću rodila je žena po drugiput dvojke pa je dobio 800 lira nagrade. Prvi put je imao dvojke 1936 godine pa je i tada dobio 700 lira.

Miren. — Kjer je zaklal tele bez dovoljenja oblasti je bil postavljen pred sodišče 36-letni Stanislav Lutman iz Mirna. Sodišće ga je oprostilo.

Pula. — Zora Kocijan u svadji s mužem dohvatila je nož i ranila ga na lijevom laktu. Iza toga je otišla od kuće i razišla se mužem. Muž ju je tužio zbog ozljeda i osudjena je na 9 mjeseci zatvora.

Smartno pri Kojškem. — Kolonu Antonu Sreberniku so neznanci zažgali nekaj sena in porezali nekaj trt. Zadeva je javljena karabinjerjem.

Torino. — Kvestura je aretirala 26-letno Doro Parc por. Pangoli, stanujoću v Torinu, ker je zaradi družinskih razmer zbežala z doma in pustila na cesti svoje otroke.

Trst. — Aretirana je bila zaradi tihotapstva Avrelija Lovrečić, stara 34 let.

Trst, avgusta 1939. — S škofijskim dekretom sta bila imenovana za častna kanonika kapitlja pri sv. Justu prof. Bertolomej Vascotto, župnik iz Trsta in Josip Glažar, župnik iz Sežane.

Vipava. — Edvard Mohorčić je z avtomobilom teško povozil nekega vojaka, ki se bo moral 40 dni zdraviti v bolnišnici.

Volče pri Tolminu. — Karabinjeri so aretirali 24-letno Josipino Čenčičevo, ker je osumljena, da je izvršila splav.

Trst. — Trst porabi dnevno 55 milijonov litrov vode. Vodo dobavlja Trstu nabrežinski vodovod, ki ima kapacitete 100 litrov vode dnevno na prebivalca (za 250.000 prebivalcev).

Zgonik. — V mlekarnice Marijo Rudelovo iz Samotorče se je zaletel na Kontovelu neznani kolestar in jo podrl na tla. Z rešilnim avtom so jo otpeljali v bolnišnico, kjer su ugotovili, da je dobila teške rane na glavi, da se bo morala zdraviti 5 tednov.

NEKAJ O IDRIJSKEM ITALIJANSKEM DUHOVNISTVU

Idrija, avgusta 1939. — Ko je konec maja po dugi borbi zasedel mesto idrijskega dekana in mestnega župnika Italijan don Ettore Carletti, se je iz uprave rudnika po Idriji razširila vest, da bo novi župnik deležen posebne podpore in priznanja s strani rudniške uprave v obliki mesečne podpore 1.400.— lir. Vse je ta razmeroma visoka plaća osupnila, čeprav su vedeli kam pes taco moli. Ranjki msgr. Arko se je namreć moral zadovoljevati z borimi 300.— čeprav so mu v njegovi poznani skromnosti bile dovoljne. Ko se je med idrijskimi Italijani poleglo prvo navdušenje, so tudi govornice o tej visoki plaći polagoma potihnule in sedaj smo izvedeli, da s to visoko nagrado ne bo nič, temveć bo ostalo pri starem, tako da bo novi dekan prejemal od države 140.— L, od rudnika pa še 300.— L mesečno. L, duhovniške plaće pri nas so res smešno nizke in presneto bi slaba predla tistemu, ki bi se upal le z njo živeti. Kot najbolji zgovorno dejstvo naj navedemo, da prejema pri nas prvi kaplan kar celih 36.— L, drugi kaplan komaj 20.— L, in dekan, kot že omenjeno, jedva 140.— Lir mesečne plaće od države. Če ne bi imeli dohodkov od pogrebov, maš in sličnega, bi morali naši duhovnici od lakote pomreti.

Ker je torej izostala visoka rudniška nagrada in pri nas ni uobičajna bira, kot je to običaj po deželi, ki prinaša precejšnje dohodke, je novi župnik uvidel, da s 440 L ne bo mogel kaj udobno živeti. Začel je misliti o tem, kako bi si zvišal dohodke. V našem mestu je od 1930. l. oskrboval dušno pastirstvo za ital. kolonijo in poučeval verouk u šoli p. Paolino Bossetti, za kar je prejemal mesečno 200 L. Župnik je upregel vse sile, da izpodrine patra in njegove dolžnosti skupaj z mesečnim 200.— L sam prevzame. V akciji je uspeš in svetogorski samostan je koncem prošlega meseca odpoklicao patra Paolina iz Idrije. Za odislim Idrijaćni ne žalujejo kaj posebno, ker se ni previće zanimal za njih potrebe in jih z dušnopastirskoga stališća tudi ni skušal pravilno razumeti. Poleg tega tudi z otroki u šoli ni kaj lepo ravnal, ter se je većkrat pripetilo da je nad njimi izlival svojo nestrpnost.

Novi župnik pa tudi s tem novim dohodkom ni še bil zadovoljen, izmislil si je še drug nov naćin za njih zvišanja. Zvedel je, da je pok. dekan kaj rad obiskoval u potrebi svoje farane in jim vlivlival poguma in tolažbe u bolesni in nesreći, kar je bila nadvse lepa gesta, dostojna božjega služabnika, ki ga je med vsem prebivalstvom priljubila. Ker je bila cerkev z ljudmi, so radi in svojevoljno prispevali za cerkvene potrebe, saj je cerkev navezana le manje, odkar je država odrekla svoj prispevek. S tem denarjem je prejšnji dekan varćno in pametno ravnal, ter so bile štiri idrijske cerkve vedno u najboljšem stanju. Don Varletti ga je skušal u tem posnemati, in je od zaćetka pridno obiskoval svoje farane. Toda po zgledu samostanskih bratov, ki potujejo po deželi in nabirajo milodare za samostane, je k svakem obisku ponesel s seobj tudi pušćicu in ni opustil pri svakem prilike, da ga spomni na potrebe cerkve in od teh prilika nabiral denar. To pa je ljudi začudilo, ker niso bili vajeni takega načina nabiranja prispevkov, so se kmalu teh obiskov navelićali ter dali župniku po ovinćkih vedeti, da jih niso nič kaj veselil. — Sedaj je župnik te vrste obiskov opustil. Kdor hoće kaj darovati za cerkev pać lahko vrće denar u zato pripravljen nabiralnik u cerkvi, kot je to pri nas že stara navada. Sicer od sedaj novi žup-

VIJESTI IZ DOMOVINE

Talijanska odlikovanja oficirima naše ratne mornarice

Tivat — Ovdje je bio talijanski konzul iz Dubrovnika, koji je u Oficirskom domu predao nekim našim oficirima i tehničkim činovnicima talijanska odlikovanja. Odlikovani su: komandant arsenala kapetan bojnog broda g. Vladimir Saškijević, kap. bojnog broda g. Mihajlo Lepetić, poručnik g. Dobrila, poručnik b. b. g. Blaženić, g. Udaćek, g. Mihovilović, kapetan fregate g. Lah i poručnik fregate g. Vukanović. Odlikovanje je uslijedilo povodom nedavnog boravka talijanske ratne flote u našim vodama.

Madžarski jezik na beogradskoj preparandiji

Beograd. — Odlukom ministra prosvjete beogradska muška učiteljska škola otvorit će ove godine dva razreda od kojih će u jednom biti nastavni jezik madžarski. U to će madžarsko odjeljenje biti primljeno 30 ućenika.

IZLETI U ISTRU

Sušak. — Djaćko ljetovaliste u Martišćici priredilo je do sada ćitavo niz izleta u Istru, Postojnu i Veneciju. U Postojnu uprilićeno je šest ekurzija, u Veneciju takodjer šest, a u Opatiji su bili dva puta.

MALE VIJESTI

Broj stanovnika pojedinih država. Njemaćka ima danas 86,550.000 stanovnika, od 6,800.000 Ćeha u Ćeškom i Moravskom Protektoratu. Na cijelom svijetu živi navodno 100 mil. Nijemaca. Engleska ima 47 mil. stanovnika. Medjutim ćitavo britansko carstvo s dominionima i kolonijama ima oko 525 mil. stanovnika. Italija ima 44 mil., Francuska 42 mil., Poljska 35., Sovjetska Rusija ima 171 mil., od toga u Evropskom dijelu Rusije 135 mil., Sjedinjene Države Amerike imaju 129 mil., a Kina 437 mil.

Kartel živega srebra, ki je imel do slej svoj sedćz u Londonu, se bo preselil sedaj u Rim. Italija je postala namreć po zopetni zasedbi Almandenskih rudnikov u Španiji, u katerih je imel italijanski kapital glavni delez, glavni dobavitelj te kovine in ima sedaj 80.000 ton letne proizvodnje in sicer brez Španije, katere proizvodnja sedaj še ni znana.

— Montevideo (Urugvaj). — Dne 23. junija je umrl za jetiko u bolnišnici Ernest Devetak, star 38 let. V Montevideo je prišel 1. 1928 in je služil kot sofer. Doma je bil iz Dola na Krasu, kjer zapušća sestru in maćeho, u Ameriki pa brata.

nik ni storil ničesar, kar bi dalo povoda za naše pritožbe. Z ljudmi je prijazen in skuša biti objektivnen. Res je tudi, da je pri nas komaj dobre tri mesece in so to le prvi vtisći. Ćas bo pokazal, ali je to mesto, ki bi ga seveda a priori po vsej pravici moral dobiti naš ćlovek, zasedel pravi moć u Će bo to u korist cerkvi.

Zinka Kunc u milanskoj Skali

Vrlo poznata hrvatska pjevaćica iz Zagreba Zinka Kunc-Milanova, koja je stalno angažirana na Metropolitan operi u New-Yorku, pozvana je da u idućoj sezoni gostuje u milanskoj Skali. Nadintendant milanske Skale Mataloni izjavio je da Italija nema pjevaćice kvalitete Zinke Kunc.

TALIJANI IZLAŽU NA ZAGREBAĆKOM ZBORU.

Zagreb. — Talijani će i ove godine izlagati na Zagrebaćkom Zboru, gdje imaju svoj vlastiti paviljon. Milanska firma Marelli — Fiat izložit će i ove godine elektrićni vlak i motorne littorine. Lanjski pokušaji da Jugoslavija nabavi takove vlakove za svoje željeznice nijesu uspjeli, jer su se vlakovi brodske tvornice vagona pokazali boljima i praktićnijima (To je tip tzv. »ludog Sarajlije«).

STRELSKA TEKMA V KRANJU.

Ćlanstvo obvešćamo, da je u nedelju dne 27. t. m. na strelišću u Struževem zakljućna tekma za Dr. Ćokovo nagrado. Pravo do tekmovanja ima vsak redni ćlan Sloge, ki se prijavi najkasneje od prićetka tekmovanja. Zaćetek ob 9 uri dopodne. Podrobnija pojasnjenja u drušćenem tajništvu. — Primorsko prosvetno in podporno drušćvo »Sloga« u Kranju.

4 MILIJARDE INVESTIRANEGA KAPITALA V ALBANIJU

Ob koncu aprila t. l. je bilo u Abesiniji 4007 industrijskih podjetij s skupnim investiranim kapitalom okoli dve milijarde in 700 milijonov lir ter 4785 trgovskih podjetij z već kakor eno milijardo in 100 milijoni investiranega kapitala. Eritreja, ki je bila u italijanskih rokah že pred zavzetjem Abesinije je imela 2298 industrijskih podjetij z 2 milijardama in 200 milijoni investiranega kapitala in 2690 trgovskih odjetij s 400 milijoni invest. kapitala in je najbolji trgovsko in industrijsko obdelana pokrajina. Najmanj trgovskih in industrijskih podjetij pa ima podroćje Amhare namreć 162 industrij. podjetij z 22 milijoni in 510 trg. podjetij z 38 milijoni invest. kapitala. Omeniti je treba, da je Amhara bila u prejšnji Abesiniji vodeća dežela in je njeno pleme bilo na krmilu bivše abesinske države, zaradi tega je tudi umevno, da je najmanj infiltrirana od novih gospodarjev.

TALIJANSKE ĆETE JOŠ NIJE SU OTIŠLE IZ ŠPANJOLSKE

Ravnateljstvo talijanskih pošta javlja da se pisma naslovljena na talijanske vojnike u Španjolskoj imaju adresirati potpunim adresama s toćnom oznakom odredišnog mjesta, a ne kao do sada šifrom O. M. S. »Posta Speciale 500«. — Izuzetak ćini talijanska zračna baza na Mallorci, koja se još uvijek smatra bojnomo poštom.

Svaki radotnik naime dolazi na rad s kolima na kojima se nalazi koš za odvaćanje blata, a u kola se upregnuti najbolji volovi što ih selo ima.

Najljepše blago imali su redovito seljaci iz sela Radovani. Njihovo je blago bilo na daleko poznato, pa su ljudi jedva čekivali, kada će opet doći do ćišćenja Baćvanke, da se vidi kakvo koje selo ima blago. Pobjedu su skoro uvijek odnosili Radovani. Ali su Radovani zato i znali ćuvati svoje blago. Nikad se nije dogodilo da bi Radovan preoptereto blago. Radovani su imali i druge neke osobine, zbog kojih su bili medju ostalim seljaštvom poznati. Oni su bili skoro svi vrlo imućni, pune su im konobe bile vina, a tavani žute pšenice. Ali nijesu bili rasipni. Poznati su bili kao štediše. Kad je netko od njih prodavao vino nikad ga ne bi prodavao na obroke. Trgovac je morao kupiti ili sve ili ništa. Ni odvozilo ga se nije na obroke. Cijelo selo upreglo bi volove i pomoglo voziti vino. Tako se je često puta znalo desiti, da bi krenula iz Radovana u Poreć na brod, ili u Višnjau na kolodvor ćitava karavana radovanskih vozova natovarenih vinom. Lijepo je bilo vidjeti, kako bi se po cesti predala kola, natovarena baćvama, upregnuta krasnim volovima, a kraj svakih kola po koji ponosni Radovan. Prije nego što će krenuti stali bi svaki pred svoja kola i bićem napravili na cesti pred volovima znak križa. »U ime Boga!« i povorka bi krenula. Šti-šćil, ca-ca! odjekivalo je cestom. Kad bi netko prodao vino priredjivala se obilna večera, na kojoj su prisustvovali svi susjedi. Tu se nije šćdilo ni hranom ni vinom.

Sela su višnjanska dosta razdaleko jedno od drugoga, a sva su bogata. Tu su Radoši, Raćalić, Živković, Pršurić, Košćić, Ženodraga, Bukić, Deklevi, Srebre-

Pišite nam...

- 1) Kako narod u Vašem selu zove ime na mjeseca u godini?
- 2) Opišite nam toćno, kakova je narodna nošnja u Vašem kraju i kako se zovu pojedini komadi odjeće!
- 3) Sjećate li se kakve majćine uspavanke iz najranijeg svog djetinjstva. Pišite nam makar samo pojedine stihove, kojih se spominjete!
- 4) Opišite nam sa svim sitnicama, kako izgleda Vaše rodno mjesto i kakova imena nose pojedine livade, pašnjaci, vinogradi, šume i lokve!
- 5) Spominjete li se još kakve pjesme, koja se pjeva u Vašem rodnom kraju? Napišite nam je makar samo u odlomcima kojih se još sjećate.
- 6) Znamete li kakvu pućku priću o vješćicama, vilama, vukodlacima, koju ste kod kćuće ćuli? Ne zaboravite je zabilježiti i odmah nam je poslati!
- 7) Ima li narod u Vašem selu u Istri kakvih pćtalica, gatalica, poslovice ili rugalica? Pišite nam ih!

SMRT MORSKEGA VUKA

Zadnji od seh je zaprl trudne oći. Va kamare na posteje je umrl stari Frane, jenega dana kada je sunce nisko palo nad krajen.

on ki je zagledal novo vreme i nove dane nove, ćudne dane na ke ni bil navajen.

Bil je zadnji od noniti, ki je pred crekvun va nedejah stal i napušten od seh kako staro, suho drvo, va ten noven vremene pozabjen ostal.

A nekada va najlepšeh letah je bil morski vuk i skroz njegovu mladost pasali su dvići dani, daleke oštarije Šangaja, žene, vino, oceani, dela na more, nevere i uragani.

Njegovi kumpanji su na more si umirali, pesan njih zadnju je bura na more fikala i ni samo jena od njihoh mladosti va kakove škure oštarije Šangaja, al Kal-kut

pod nožen piratsken ostala.

A on je ternal va svoji kraji, zadnje si dane kratil je z svojem spomini i hoćel tako pogrben mej mlajtn svetom poslušal je nove, ćudne glase, pogrbil se još više i povukal se va se.

Zadnji od seh je zaprl trudne oći, va kamare na posteje je umrl stari Frane a sunce je baš zad bregon zapalo, da bi zopet va noven dane nad njegoven se grobon stalo.

IVAN BOSTJANĆIĆ

DA MI JE...

Oj, da mi je još ki puć ovako pasat po semi tihemi puti moje prve mladosti i va večer tihe bonace i mira posevat tako z srcen pumen teple ljubavi i radosti.

Da mi je gledat va te njene modre oći i va ure kasne ljubiti usne teple Marije, kad škure javorice zadise na Portiće i kot galebi va mrak se skriju kćuće Opatije

Oj, da mi je još ki put ovako pasat po te naše šume drage, frišće i dišeće i negder na ten staren tihen pute da mi inkontrat malo davne sreće.

Da mi je tako samo za jedan hip poćinuu na jene stare klupe, tamo puli sinja mora i poslušat prvi kanat barkajoli i ribari kad se stane sunce i zarudi rana zora.

Oj, da mi je još ki put ovako pasat i zagledat šume, pute, more i gromaće, oj, da mi je još ki put brez brige pasat va kraje naše, kraje drage i domaće...

IVAN BOSTJANĆIĆ

(iz zbirke »Istrijska zemlja«)

SKUPLJAJMO NARODNO BLAGO

VIŠNJAN I OKOLICA

Par sati od mora, sjeverno od Poreća, na lijepom brežuljku, opkoljenom vanredno plodnom zemljom, smjestio se Višnjau, gradić od nekih 3000 stanovnika. Kao i u svim drugim gradovima zapadne Istre, tako se je i u Višnjau ugnijezdilo nekoliko talijanskih porodica, koje su davale gradiću talijansko obilježje, iako mu je cijela okolica, pa i najuže predgrađe stopostotno hrvatsko. Te obitelji mogle bi se na prste nabrojiti. Neke su starije kao Del Fabro, Della Pietra, Dell Oste, Neri, Corva i Fortuna, a neke su se doselile u najnovije doba, uglavnom nakon što je Austrija izgubila Veneciju, Lombardiju i Karniju. Te su porodice došle u Istru, koja je još bila siromašna i djevićanska, pa su se medju našim dobrim plemenitim i gostoljubivim narodom dobro ugnijezdile. Bili su to većinom obrtnici, »šćtraceri« (sakupljaći krpa) ili Frlani, kopaći jama za sadnju loza, odnosno drvosjeće. Sve ostalo bio je ćisti hrvatski element, koji istina prije 50—60 godina do narodnog probudjenja u Istri još nije bio nacionalno svijestan, ali je pred rat bio već toliko osvješćen, da je to postao jedan od najborberijih i najsvjesnijih hrvatskih krajeva Istre.

Od samoga grada Višnjana mnogo je interesantnija njegova najbliža okolica. Selo Barat, koje leži na lijepom brežuljćiu s crkvicom Sv. Blaža opkoljen je nepreglednom ravninom, po kojoj se prostiru pomno uredjeni vinogradi i njive. Svake godine održava se na 3. veljaće u Baratu godišnji sajam Sv. Blaža, na koji dolazi mnoštvo

naroda iz raznih krajeva Istre. Specijalitet je tog sajma sjemenje najraznovrsnijeg povrća, osobito onog za presad. Kupus, zelje, luk, kelj, ćešnjak i drugo povrće moglo se je ovdje nabaviti u najbircijim vrstama. Poznat je bio nadaleko i glasoviti ples na Baratskom sajmu, gdje su svirali braća Pulinić odnosno kasnije sviraći iz sela Baldaši. Na tim je plesovima dolazio do izražaja sav živahni temperamenat istarski. Dakako da je zbog djevoćaka znao ovdje ponekad bljesnuti »kosir« ili »dagetas«, no to u viteškom narodu, kao što je onaj zapadne Istre, kojemu je svijetlo oružje bilo oduvijek milo, nije ništa neobićno.

Podalje od Barata proteže se krasna baćvanska dolina. Baćva je podopćina višnjanska, koja nema mnogo kuća, tek nekih 7, ali ima 2 crkve: crkvu Sv. Jakova i crkvu Gospe od Karmela. Oko crkve Gospe od Karmela ima staro groblje, ali se posljednjih 30 godina tamo mrtve više ne pokapa, budući da je pred 30 godina za cijelu baćvansku podopćinu sagrađeno novo groblje.

Baćva je nekad bila veće mjesto, što se razabre iz brojnih ruševina, kojih se nalazi sve do pod brijeg nazvan Tinjanac.

Kraj samoga sela nalazi se velika lokva »Baćvanka«, koja rijetko presuši i na koju dolaze za ljetnih suša ljudi iz udaljenijih krajeva po vodu. Svake desete godine lokva se očisti od blata, mulja i taloga. Sva sela baćvanske podopćine šalju u te dane po koga na Baćvanku na »rabotu«. To ćišćenje Baćvanke prava je revija blaga.

nić, Zorićići, Baćkoti, Buturić, Šćutić, Bencani, Bršćianovo, Legović i još mnogo drugih. Već sama imena sela odaju njihovu ćistu hrvatsku pripadnost, što nije potrebno posebno ni dokazivati, kad se zna, da niti jedan naš seljak iako je bio u ćestom kontaktu s gradom, nije znao ni rijeći talijanske. Općinska šuma višnjanska zove se Dubrava. U posljednje su vrijeme naišli u njoj na mnogo rovova bauksita ili kako naši kažu »porporota«, pa je već i taj kraj poćeo bivati industrijaliziran. Sve šume, svi vinogradi, sva polja nose naša hrvatska imena. Sajmište u samom Višnjau nalazi se uz šćumicu, koja se zove Prijesika. Do Prijesike su Soline. Vinogradi višnjanskih Talijana nose takodjer od vajakada naša imena; znak da su ta imena daleko starija nego li su njihovi današnji vlasnici. Tu je veliki Sinćićev (on se smatra Talijanom i piše se Sincich) vinograd, koji se zove »Omejak«, tu Fortunin »Racin-dol«, pa »Smokvice«, pa »Pavlovac« iako redom. Bogati su to i veliki vinogradi u kojima je nekad obilato rodilo grozdje. Sam je Sinćićev Omejak znao donijeti godišnje po 1000 hl vina.

Sasvim je razumljivo, da je narod baš zbog svojih lijepih vinograda mnogo strahovao od tuće, pa su ljudi svakog dana pomno gledali na nebo, kad bi se naoblaćilo. Ako je oblak dolazio od Ćrvara znaćilo je da će biti tuće, a ako je dolazio s juga, od Lima navješćao je dobru kišu. Od toga i potjeće poslovice »Od Ćrvara tućna hrana a od Lima kruha i vina.«

U par smo poteza eto nabacili sliku Višnjana i njegove okolice. Ne treba dokazivati, da su zemlja i kraj i ljudi Hrvati i da je svako naglašavanje pripadništva te zemlje i toga naroda drugome kome, prevara i laž

Petar Brancela.

Manjinski problemi

GLASINE O IZMJENI NAR. MANJINA

Novosadski »Dan« koji je odmah nakon senzacije sa selidbom njemačke manjine iz Južnog Tirola počeo zagovarati slični proces s vojvodjanskim Nijemcima, donio je prije nekoliko dana ponovno članak o tom pitanju u kojem kaže:

»Neki dan je zabilježena vijest u našoj dnevnoj štampi da su dvije prijateljske zemlje Balkanskog pakta, Jugoslavija i Turska, zaključile iseljivanje skoro 300 tisuća Turaka iz Jugoslavije natrag u Tursku. Jugoslavija dobiva svoje južne krajeve nacionalno homogenije, a Turska nov priliv u radnoj snazi u kojoj također oskudijeva, i svojim elementom će da naseli još nedovoljno naseljene krajeve.

Ako Reich bude repatriirao svoje sunarodnjake iz Mađarske i Rumunjske, ništa ne bi trebalo da spriječi i razmjenu stanovništva između Njemačke i Jugoslavije. Slovenaca i Hrvata u Reichu, ne računajući Lužičke Srbe, ima blizu 200.000. Pripadnika njemačke manjine u Jugoslaviji ima, kao što je poznato, nešto više. U pravilno shvaćenom interesu i jedne i druge države bila bi razmjena nacionalno tuđeg stanovništva. U Njemačkoj bi se vratio jedan dobar dio potomaka onih Nijemaca koji su se prije dva stoljeća ova- mo doseljavali i koji su, bez svake sumnje, dobri radnici. Jugoslavija bi imala Sloveniju sasvim homogenu, a i Vojvodina bi svakako imala od toga koristi. Poslije bi Jugoslavija mogla da izvrši razmjenu stanovništva i s Rumunjskom i sa Mađarskom.«

(Zaista, čudnih li ideja! Op. Ur.)

SLOVACI NE ZABORAVLJAJU SVOJIH MANJINA

Bratislava — Ministar propagande Mach održao je govor na skupštini, koja se kao i niz drugih priredila u znak protesta protiv okupiranja raznih dijelova Slovačke sa strane Mađarske i Poljske. Mach je rekao i ovo: Mi ne stvaramo nikakvu anti-poljsku ni antimadžarsku politiku, ali mi nikada ne ćemo zaboraviti braću iz granice. Mi ćemo i dalje zahtijevati da se oni s nama sjedine, da se oni nama priključe i zato smo spremni boriti se, ako bude potrebno.

Dr. Josip Golombek: Dzeleje narodu lužičkoga, Katowice 1939, str. 54. Profesor južnoslovačke književnosti na varšavskom sveučilištu, dr. Josip Golombek, koji je ove godine obavio vrlo uspješnu predavačku turneju po Jugoslaviji, je pred kratko vrijeme izdao brošuru o Povijesti lužičkog naroda, koji upravo sada proživljuje svoje najtragičnije dane. Prof. Golombek spada u red onih slavista, koji s velikom pozornošću prati život južnih i sjevernih Slavena, specijalno Čeha, Slovaka i Lužičkih Srba. Uz prof. Tazzyckog on je najveći prijatelj Lužičkih Srba i njihove propadajuće kulture. U ovoj svojoj posljednjoj brošuri bavi se u prvom poglavlju sudbinom Poljskih Slavena, koji su za kralja Sama bili posljednji put združeni s ostalim Slavenima u velikoj državi, ali su kasnije u bojama s Nijemcima, koji su im natrili svoju vjeru, izgubili i svoju narodnost. Čudnom životnom snagom održao se je u moru Nijemstva mali otočić Lužica i u njemu oko 150.000 lužičkih Srba, koji su uspjeli da se i kulturno osave na vlastite noge. Prof. Golombek prati u svom djelu sve pojave njihove kulturne djelatnosti, osnivanja Matice srpske, časopisa, historije itd., do 1848 godine. U drugoj polovici svoje brošure upoznaje nas prof. Golombek s političkom djelatnošću lužičkih Srba od godine 1848 pa do danas. Taj je period ocrtan dosta tamnim bojama: »Osobito je teško pogodila Lužičke Srbe godina 1937, kad je vlast odlučila da posvema zatara svako njihovo narodno djelovanje. Započelo se s napšenjem istaknutih kulturnih radnika (Morcineka, Cyža, Skale), zatvaranjem tiskare i knjižare u Budišinu (sve su knjige odvezene i ni danas se ne zna gdje su završile), obustavom Srpske Matice i sve lužičko-srpske štampe (Srpske novine, Pomogao Bog, Lužica, Naša Domovina, Časopis Matice Srpske, Srpski student i dr.). Takvo stanje vlada još i danas, a nema izgleda da bi se moglo popraviti. Ne zna se kakvu će budućnost taj narod dočekati, no u svakom je slučaju vrijedan udivljenja na- oor tog malog naroda, koji je unatoč svih progona i zaprijetaka sačuvala toliko životne snage i nije još uvijek očajao.« Tim riječima završava prof. Golombek svoju vrlo interesantnu brošuricu o tom najmanjem slavenskom narodu.

Iz razloga, koji su izvan naše moći morali smo iz današnjeg broja u zadnji čas izostaviti uvodnik, kao i mnogo drugih vrlo važnih vijesti. Molimo čitatelje da to uvažavaju i da shvate naš položaj.

Urednik: ERNEŠT RADETIĆ. — Odgovorni urednik: IVAN STARI, Zvonimirova ul. 48, III kat. — Vlasnik i izdavač: Konzorcij »Istra«, Masarykova ul. b. 28a II. Broj telefona 67-80. — Tiskar: Jugoslovenska štampa d. d., Zagreb, Masarykova ul. br. 28a. — Za inozemstvo dvostruko, za Ameriku 2 dolara na rukopis se ne vraćaju.

VIJESTI IZ ITALIJE VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

SLIJEDEĆA OLIMPIJADA IMALA BI BITI U RIMU

pa se na račun toga već sada vrše u Rimu velike pripreme i gradi se Olimpijski stadion, koji će moći primiti oko 100.000 osoba. Kako se međutim godine 1942. održava u Rimu i velika svjetska izložba, to se sve gradnje paralelno izvršuju.

ZAVOD SV. JERONIMA U NOVOJ ZGRADI.

Rim. — Kardinal Maglione, papinski tajnik, upravio je u papino ime monsignoru Madercu upravitelju zavoda sv. Jeronima u Rimu, pismo u kom kaže da je papa radostan što se kolegij proširio i što će imati novo sjedište u palači kraj istoimene crkve u via Tomacelli. To proširenje da će mu dozvoliti da odsada prima iz svih jugoslovenskih biskupija svećeničke pitomce, koji će biti odgajani u rimskom duhu.

BORBA PROTI OTROŠKI PARALIZI U ITALIJI

V zadnjem letu se je u južnih delih Italije, zlasti u Rimu in Napolju zelo razširila ena najtežjih bolesti, proti kateri zamañ iščeo leka, to je otroška paraliza. Na tej bolesti je obolelo zlasti v Napolju v zadnjem času izredno mnogo otrok do 14 leta starosti, da je nastala u mestu med starši prava panika. Bolezen je bila tu doslej skoro neznana in je obolelo na njej le malo otrok, da to ni vzbujalo do sedaj nikakega strahu. Vsled tega so pričele oblasti na vso moč iskati povzročitelja te bolesti, pa tudi leka proti temu. Po raziskovanju so ugotovili, da je ta bolezen bila prenesena iz Španije in da so jo verjetno prenesli vojaki. V Napolju se je ustanovil v ta namen poseben institut, ki naj bi iskal zdravila proti tej bolezni in ki naj bi po možnosti to zahrbtno in nevarno bolezen omejil, da se ne bi razširila tudi po drugih delih države.

POSLEDNJE VIJESTI IZ ISTRE

KRUPNA TUČA U ČICARIJI

Jablanica. — Povrh svih nesreća, koje nas već niz godina bivju ove godine, u ovom mjesecu, pogodila nas je još jedna koju ćemo vrlo teško osjetiti. Poznato je da u našoj dolini mi najviše proizvodjamo voće t. j. jabuke i šljive, i izgledalo je ovog ljeta da ćemo imati veliku korist od toga, jer je rod bio vrlo obilat, pa su se morala mnoga stabla poduprijeti da se od silnog ploda ne pólome. Prvih dana ovog mjeseca poharala nam je tuča i nevrjeme koje je trajalo oko dva sta u opće sve. Tuča je padala kao kokošja jaja, ni najstariji naši ljudi u selu ne pamte, da je ikada bilo ovakvo nevrjeme nad našim selom. Vođa je bila visoka preko jedan metar i sve ono što je tuča sa voćka otukla vođa je odnijela. Nama je nanešena ogromna šteta tim veća što su nam ove voćke bile jedina nada da ćemo dobiti koju lir da lakše preživimo, a sada smo takorekuć potpuno upropašteni.

VELIKA TUČA U ISTRI

Pula. — Pred nekoliko dana bila je u nekim krajevima Južne i Jugoistočne Istre velika tuča, koja je nanijela mnogo štete vinogradima i kukuruzu. Tuča je bila popraćena jakim vjetroj i grmljavinom. Najviše je stradala Puljština, Labinjština i Barban.

Povećan promet u riječkoj luci

Rijeka — Za prvih 6 mjeseci ove godine povećao se promet u riječkoj luci za 127.000 tona. To međutim nije normalan prirast nego su mu uzrokom izvanredni transporti sirovog i starog željeza iz Amerike, namijenjenog u Ugarsku. Toga je bilo skoro 100.000 tona. Osim toga je izvan programa stigla i velika količina melase i šećerne trske iz nizozemske Indije, koja je upućena u Italiju.

KONCERT ALEKSANDRA KOLACIJA U OPATIJI

Opatija, 19 kolovoza 1939. Sinoć je na terasi »Quarnera« u Opatiji priredjen vokalni koncert u kojem je uzeo učešća i poznati naš bariton, član beogradske opere, g. Aleksandar Kolacio, koji je rodom iz Sušaka. A. Kolacio izveo je uz niz talijanskih kompozicija i nekoliko hrvatskih. U svakom slučaju, on je postigao priličan uspjeh. Riječka »Vedetta« je povodom toga koncerta oduševljeno pisala o sposobnostima g. Kolacija, »Primorske Novine« također.

NJEMAČKI MINISTAR GÖBBELS BIO JE U VALTURI

Valtura — 17 o. mj. na uzletištu u Valturi spustio se veliki njemački tromotorni aeroplan »Max Müller«, a da nijesmo znali zašto. Međutim je drugi dan već rano ujutro stigao iz Briona, gdje se nalazio na ljetovanju preko Fažane i Pule njemački ministar Göbbels sa svojom ženom. Pratio ih je cijeli niz automobila u kojima su bili razni predstavnici fašističke stranke i državnih i vojnih vlasti. U 8 i po aeroplan se digao i odletio s Göbbelsom u München. Odmah nakon toga, nakon što je ispratio Göbbelsa, odvezao se je i talijanski ministar Alfieri u Mletke.

Tabor Primorcev v Novem Mestu

V nedeljo dne 13 t. m. je imala »Soča« iz Novega mesta letno prireditev, ki je prav dobro uspela. Že popoldanska tekma balincarijev je pokazala vsestransko zanimanje. Prvenstvo za to leto si je priboril železniški uslužbenec g. Jakob Vadnjal. Ostali popoldanski spored se je vršil na obsežnem vrtu g. Osolnika, ki se je razvil v pravo narodno manifestacijo. Pevska zboraz iz Kočevja in Karlovca sta v plemenitem tekmovalju dala prireditvi pravo obeležje. Ob vzpodbudnih pesmih »U boj«, »Slovenec, Srb, Hrvat«, »Jadransko morje«, »Nazaj v planinski raj« je razpoloženje naraščalo in prišlo do viška ob simbolični sliki »Slovan na dan«, ki jo je moral »Orjcin« iz Kočevja ponoviti. Tudi mala komaj 7-letna pevka je s pesmijo »Gor čez izaro« marsikakega ganila do solz. — Pri zabavnem delu je Karlovec častno rešil svojo nalogo.

Hvalevredno je omeniti razumevanje domačega prebivalstva, ki je brez razlike političnega prepričanja napolnilo obsežni vrt in moralno kakor tudi materialno podprlo društvo. »Soči« kličemo: Le tako naprej!

ZAHVALA

Društvo »Soča« iz Novega Mesta se vlijudno zahvaljuje za sodelovanje bratskim društvima »Orjem« iz Kočevja in »Istra, Trst, Gorica« iz Karlovca te številnim delegatom kakor tudi našim Novomeščanom, ki so v častnem številu prihiteli društvu na pomoč.

U Zagrebu se osniva zadruga »Istarska neklada« koja će izdavati »Istarsku reviju« Zadruga je učlanjena u »Gospodarskoj Slozi«, pa poziva Istrane da upisuju članske udjele. Pretsjednik zadruge je dr. Ante Frlič.

UPOZORENJE!

Glasom najnovijih propisa o zaposlivanju, koji stupaju na snagu 1. siječnja 1940. nijedan jugoslavenski državljanin, koji ne bude imao propisnu poslovnu knjigu neće ni u kom slučaju moći biti uposlen.

Strani državljan, ako hoće da dobiju u Jugoslaviji zaposlenje moraju imati »dovoznu zaposlenja« (karta zanimanja).

Upozorujemo stoga sve Istrane da se na vrijeme pobrinu za spomenute isprave i da ne čekaju zadnji čas. Ako su već jugoslavenski državljanin neka od nadležnih vlasti zatraže poslovnu knjigu, a ako još jugoslavenskog državljanstva nemaju, da se odmah pobrinu da dobiju »dovoznu zaposlenja« (kartu zanimanja).

Lične vijesti

Nekadašnji urednik »Istre« g. Ive Mihovilović postao je direktorom »Novosti« i svih ostalih edicija Jugoslavenske štampe u Zagrebu. Naš zemljak gosp. Mihovilović došao je do tog istaknutog položaja zaista samo po svojoj spremi i vrsnoći svog pera pa mu zato tim iskrenije čestitamo!

Z odlukom Ministra prosvete se imenovani za suplente na srednjim školah med drugim i naslednji naši rojaki in rojakinje:

Brdnič Ivo, znani slovenski esejist, na realni gimnaziji v Kranju; Slavica Lenar-Božičeva, agilna delavka naših emigrantskih organizacij, na ženski realni gimnaziji v Ljubljani; Lojzika Brusova na II. realni gimnaziji v Ljubljani. Muser Erna, na realni gimnaziji v Murski Soboti. Iskreno čestitamo! (xxx)

S štipendijo poljske vlade potuje po Jugoslaviji znani poljski slavist Stanislav Urbanszky, asistent Jagiellonske univerze v Krakovu in naslednik našega starega znanca in raziskovalca istrskih narečij M. Maleckega.

Bilješke

Biskup dr. Juraj Dobrila svojim molitvenikom »Oče, budi volja tvoja« postavio je kamen temeljac narodnom preporedu u Istri.

Juraj Cvečić, jedan od propagatora Luterove reformacije u Istri, dao se je god. 1522 na virlenberskoj univerzi imatrikulirati kao filiac.

Slovenski teater u Trstu osnovao se u 60-tim godinama prošlog stoljeća. Na njemu se radilo zanosno 70 godina.

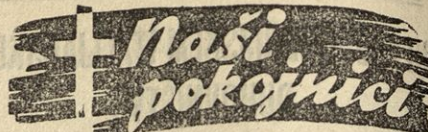
Slovenac Jakob Petelin-Gallus iz Idrije u 16. vijeku bio je poznat kao svjetski kompozitor.

Vid Omišljanin, poznat je kao slikar iz godine 1636. On je pisao i sitnim slikama resio glagolske misale u Istri.

Školstvo u Julijskoj Krajini. Kad je Italija okupirala Julijsku Krajinu tamo je našla 81 jugosl. osnovnu školu sa 827 nastavnika, te tri naše gimnazije i 2 učiteljske škole. Od svega toga danas nema ništa.

Naša sloga bio je prvi politički list na našem jeziku u Istri osnovan god. 1870 za dobe preporeda od Matka Baštijana i njegovih prijatelja, a uz potporu Biskupa Dobrile. Izlazio je u Puli.

Družba Sv. Ćirila i Metoda započela je svojim radom u Istri god. 1894.

IN MEMORIAM PRAVDOSLAVU REBEKU

Dne 18 lipnja o. g umro je u Ljubljani viši veterinarski savjetnik Pravdoslav Rebek, koji je imao mnogo znanaca i prijatelja širom Jugoslavije, a naročito u Dravskoj banovini, gdje imade razmjerno najviše emigranata iz bivšega austrijskog Primorja. Bio sam uvjeren da će se medju njima netko naći koji će se u »Istri« sjetiti pokojnog Rebeka, ali pošto se do danas nije nitko našao, dozvolite gospodine uredniče, da ja napišem par riječi o njemu.

Mislim da nema nijednog intelektualca starije generacije, iz Istre, koji nebi Rebeka poznao. On je par decenija služio u Pazinu kao kotarski veterinar. Iz Pazina se je preselio silom prilika u Sloveniju, kada je talijanska vojska okupirala Istru. U Sloveniji je služio u raznim mjestima, dok se nije konačno nastanio u Ljubljani ispod Rožnika, gdje je kupio malu kuću za svoju uporabu, u kojoj je i umro.

Iza smrti ostavio je gospodju, rođenu Runko iz Pazina i četvero djece i to sina Radu, koji je apotekar na Bledu, Branka, graditelja u Ljubljani, kćeri Milenu apotekaricu u Ljubljani i Nevinu, profesoricu u Karlovcu.

Rebek je bio rođen u tršćanskoj okolici. Premda je u Trstu polazio i svršio talijansku pučku i srednju školu, on je svejedno ostao dobar Slaven, što se vidi medju ostalim i po tom da je u kući uvijek govorio hrvatski odnosno slovenski, ma da mu je i gospodja iz talijanske obitelji.

Iako je bio vrlo odlučan u svojem nacionalnom osvjedočenju i radu, bio je ujedno i kozmopolit. Osvjedočen sam da nema čovjeka, kojemu je on hotimice učinio što za. Bio je duša od čovjeka. Uvijek pripravan da ide na ruku svakome, da čini dobro, da zavadiene pomiruje.

Ma da je bio naprednog mišljenja i soko, on nije mrzio svoje političke i niti nacionalne protivnike. Tako i njega nije mogao nitko da mrzi. Njega su lično voljeli i sami istarski Talijani u Pazinu.

Kako u Pazinu tako u Ljubljani bio je aktivan član raznih kulturnih i gospodarskih društava, koja su bila na njegovom sprovodu časno zastupana.

Kao veterinar bio je čitav niz godina pretsjednik veterinarskog društva Dravske banovine.

Na grobu mu je držac posmrtno slovo umirovljeni poljoprivredni načelnik g. Ivo Sancin, a pjevačko društvo je otpjevalo prigodnu posmrtnu pjesmu.

Po smrti su o njemu vrlo lijepo pisala oba politička ljubljanska dnevnika »Istros« i »Slovenec«. — Slava Pravdoslavu Rebeku! — F. C.

† JOVO FERJANČIČ

Dne 13. t. m. je na razdrti Tyrševi cesti pred banko Slavijo v Ljubljani padel s koleza Jovo Ferjančič tik pred tramvajem, ki ga je strahovito poškodoval tako, da je bo par dneh trpljenja dne 16. t. m. umrl v splošni bolnici. Dobil je smrtonosne poškodb po glavi in po ostalih delih telesa. Ponesrečeni je bil rojen v Idriji 1903., kjer se je vneto udeležoval v sokolskih vrstah. Izučil se je tiskarstva. Pred leti je pobegnil v Jugoslavijo, ter bil dolgo vrsto let uslužben kot tipograf pri Narodni in Učiteljski tiskarni. Zadnja leta je bil brez službe, ter se je preživljal s priložnostnimi zaslužki. Njegova smrt je nadvse tragična, ker zapuščta vdovo in štiri nesreškrbljene otročiče, katerih najstarejši šteje komaj 13 let. Na zadnji poti ga je spremlilo lepo številno rojakov in znancev. Pokojniku večni mir, težko prizadeti družini, materi in sorodstvu naše sožalje. (xxx)

† MILJUTINA DR. TRAMPUŽEVA

V petek dne 18. t. m. je nenadno preminila, zadeta od kapi, Miljutina Trampuževa rojena Žnidaršič, soproga odvjetnika v Kamniku. Pokojnica je bila rojena v znani Žnidaršičevi družini v Matenji vasi pri Postojni. Za njo žalujejo poleg soproga še brata Venče in Milan ter številno sorodstvo. Blagi pokojnici večni mir, žalujočim naše iskreno sožalje. (xxx)

† JOŽE LAZAR.

V Črnatih v Istri je umrl 88 letni šestnik Jože Lazar, oče šolskega upravitelja Lazarja v Radvanju pri Mariboru. Pokojnik je bil znan kot zaveden narodnjak. Naj počiva v miru, žalujočim naše sožalje.

† ANA SAJEVIC.

Dne 8. t. m. v Ljubljani nenadoma preminula zadeta od kapi naša rojakinja Ana Sajevic v starosti 58 let. Pokojnica je bila rojena v Vodica pri Črnom vrhu in je že dolgo let živala v Ljubljani, kjer je bila lastnica male strojne petilnice. Naj počiva v miru, žalujočim naše sožalje. (xxx)

† DRAGO VERBIČ.

Na ljubljanskem pokopališču so 18. t. m. pokopali našega rojaka intendantskega kapetana v pok. Draga Verbiča. Pokojni je bil rojen v Postojni. Zadnja leta je kot upokojeni jugosl. častnik preživljal v Ljubljani. Naj mu bo lahka svobodna zemlja. (xxx)